KIRMIZI BAŞLIKLI KIZ İLLÜSTRASYONLARININ KÜLTÜREL AKTARIMDAKİ YERİ

Pınar GÖKTAŞ

ÖZ

Masallar; kültürün yeniden üretilmesini ve gelecek kuşaklara aktarımını sağlayan önemli eğitsel araçlardır ve yazılı metnin yanı sıra masallara görsel zenginlik sağlayan illüstratörler de bu anlamda oldukça etkili ve önemlidir. Araştırma kapsamında Charles Perrault'a ait Kırmızı Başlıklı Kız masalının görselleştirilmesinde etkili rol oynayan illüstratörler ele alınmıştır. Araştırmanın amacı, "Kırmızı Başlıklı Kız" illüstrasyonlarını kültürlerarası etkileşimdeki rolleri açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, ilk olarak masal kavramı, illüstrasyon kavramı, illüstrasyon türleri ve teknikleri, kültür kavramı ve illüstrasyon-kültür ilişkisi ele alınmıştır. Daha sonra Kırmızı Başlıklı Kız masalını illüstre etmiş olan farklı tasarımcıların (Arthur Rackham, Walter Crane, David Roberts, Daniel Egnéus, Henry Nahurski, Clémentine Sourdais, Ayşe İnan Alican, Bethan Woollvin), çalışmaları ile kültürel yapıyı nasıl aktardığı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İllüstrasyon, Kültür, Tasarım, Kırmızı Başlıklı Kız

THE PLACE OF LITTLE RED RIDING HOOD ILLUSTRATIONS IN CULTUREL TRANSMISSION

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the illustrations of Little Red Riding Hood in terms of its role in intercultural interaction. In accordance with this aim, firstly the tale concept, the concept of illustration, the types and techniques of illustrations, the concept of culture and the relationship between illustration and culture are explained and discussed. Later, different designers, who illustrated the Little Red Riding Hood have been determined (Arthur Rackham, Walter Crane, David Roberts, Daniel Egnéus, Henry Nahurski, Clémentine Sourdais, Ayşe İnan Alican, Bethan Woollvin) and it has been examined how the designers that were researched conveyed the cultural structure through their works.

Keywords: Illustration, Culture, Design, Little Red Riding Hood

Giriş

Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağanüstü kişilerin, olağanüstü olayların bulunduğu, "bir varmış bir yokmuş" gibi klişe bir anlatımla başlayan, sonunda "yediler, içtiler, muratlarına erdiler" veya "onlar erdi muradına biz çıkalım kerevetine", "gökten üç elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana" gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramı olmayan bir sözlü anlatım türüdür (Yılmaz, 2013: 13).

Masal, gerçekle ve gerçek yaşam ölçüleriyle ilgisiz; dinsel inanışlardan uzak, büyü ve törelerden bağımsız; anlattıklarına inandırmak savı taşımayan, konuşma diliyle ve düz yazı arasında iletilen bir düş ürünüdür (Ulukan, 2012, 26). Kaynağını halkın yaşam tarzı, gelenek ve göreneklerinden almış, değiştirilerek günümüze ulaşmıştır.

Masallar, yayıldıkları geniş coğrafyada yaşanılan kültürün özelliklerini bünyesinde barındırarak aktarırlar ve masallar insanların birbirleriyle, diğer topluluklarla ve kültürlerle, devletle, tanımadıkları kişilerle, inanç dünyalarıyla ilgili ilişkileri yansıtır, aktarır, anlatır ve bunlar aracılığıyla kültürel yaşamın yeniden üretilmesini, gelecek kuşaklara aktarımını sağlayan önemli eğitsel araçlar olarak işlev görürler (Turan, 2011: 26). Tüm bu bilgilere dayanarak masala dair bir tanım yapacak olursak masal, temelleri geçmişte atılmış olan günümüzde yaşamaya devam eden ve gelecekte var olacağı düşünülen, çocuk edebiyatı içinde yer alan başlangıçta ve bitişte belirli söyleyiş kalıplarına sahip, genellikle bir ders vermeyi amaçlayan; içinde olağanüstülükleri barındıran ve bu olağanüstülüklerden inanılır bir hikâye ortaya çıkaran fakat okurları ve dinleyicileri hiçbir zaman anlattıklarına inandırma çabası bulunmayan geçmişten beri kuşaktan kuşağa anlatılarak ve yeniden yazılarak var olan fantastik bir edebi eser türüdür (Şahin, 2014: 12-13). Masalları aynı zamanda daha zengin hale getiren ise hayal gücü ve basılı halinde hikâyenin görselleştirerek zenginleştirilmesidir. İllüstrasyon bu anlamda oldukça önemlidir.

Başlık, slogan ya da metin gibi sözel unsurların görsel olarak betimleyen ya da yorumlayan bütün unsurlara genel olarak illüstrasyon adı verilir (Becer, 2009:

210). İngilizce'de "Illustration", Almanca'da "Illustrierung", Fransızca'da "Illustration" şeklinde yazılan ve Türkçe'de "İllüstrasyon" şeklinde kullanılan, kitap içindeki yazıyı açıklayan, ya da yorumlayan bu kavramın Türkçe'deki tam karşılığı "Resimleme"dir (Yücesoy, 2013: 70). İllüstrasyon sözcüğü Latince'de ise "lustrare" sözcüğünden türemiştir, aydınlanmak ve anlaşılır hale getirmek demektir, lustrare ise ışık ve parıltı anlamındaki "lucere" kökünden türemiştir (Dağ, 2015: 11). Yani illüstrasyonlar bir metin, durum ve kavramı anlaşılır hale getirmeye yardımcı olur.

İllüstrasyonlar, içerdikleri resimsel değerlerin birbirinden farklı yorum ve stilleriyle, sanatçının özgün karakteriyle kaynaşarak, okuyucu ve seyirci de estetik bir haz uyandırırlar, bu haz, sanat katına çıkan illüstrasyonların yaşamı yansıtan, sevdiren ve dönüşümüne katkı sağlayan gücüyle gerçekleşir (Saçan, 1998: 1).

İllüstrasyon, canlı ve sürekli gelişmekte olan güçlü bir uygulamalı sanat biçimi olmakla birlikte zengin bir tarihe sahip bu antik mecra, aynı zamanda her alanda çarpıcı imge ve mesajlar yaratabilen yaşamsal, dinamik, çağdaş bir ifade, yorum ve iletişim aracıdır (Wigan, 2012: 9). Çok güçlü bir iletişim aracı olan illüstrasyon, verilmek istenen mesaj ve fikri daha etkili, verimli ve ilginç bir hale getirmekle kalmaz aynı zamanda görsel iletişimin hemen hemen bütün alanlarında kullanılan illüstrasyon, farklı dil, ırk ve kültürden insanların herhangi bir açıklamaya ihtiyaç duymadan anlam çıkarabileceği bir görsel dildir (Topbasan, 2013: 3).

İllüstrasyonlar; Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar, Tıp İllüstrasyonları, Ticari İllüstrasyonlar, Kültürel İllüstrasyonlar, Reklam İllüstrasyonları ve Yayın İllüstrasyonları olarak altı gruba ayrılır.

İllüstrasyon Teknikleri ise; Karakalem Tekniği, Guaj Boya Tekniği, Sulu Boya Tekniği, Kuru boya Tekniği, Pastel Boya Tekniği, Püskürtme Tekniği, Kolaj Tekniği, Mürekkep ve Lavi Tekniği, Keçeli Kalem ve Marker Tekniği, Akrilik Boya Tekniği, Bilgisayar Destekli İllüstrasyon Tasarımından oluşmaktadır. İllüstrasyon, var olan anlatım gücü ile konusu dışında kültürel de bir dile sahiptir. Tasarımcı için de bulunduğu sosyal, kültürel, ekonomik dokudan, ayrı düşünülemez.

Kültür, yalnızca yapay bir varlık olarak görülmemekle birlikte, çok sayıda kültüremin ve bunlar arası bağlantıların karmaşık bir ürününden de ibaret değildir, özellikle sosyal alanda etkide bulunan bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Hatta bireyin, algılarını çerçevelemek için kullandığı referanslar olmaktan çok, birey etkinliğinin birikimli ve temel ürünü de diyebiliriz. Yani kuşbakışı bir yaklaşımla, kültür: insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir. Öyleyse kültür deyimiyle insan dünyasını taşıyan, yani insan varlığını gördüğümüz her şey olarak da anlaşılabilir. Kültür, doğanın insanlaştırılma biçimi, bu

insanlaştırılmaya özgü süreç ve verimdir. Kültür, insanın kendini kendi evinde duymasını sağlayacak bir dünya ortaya koymasıdır (Çınar, 2010: 15).

Çağdaş dünyada neredeyse tümüyle görselliğe dayanan kültürel bir yapı görülmekte ve izlenmektedir. Disiplinler arası bir alan olarak görsel kültür, görsel olanı çözümlemek ve açıklamakla ilgilenen diğer alanlar açısından karmaşık ve çok şeyi etkileyebilen birçok iddiada bulunur. Görsel kültür tanımını yaparken önce görsel olan sonra da kültürel olan kavramlarını açıklamak gerektiğini belirtir. Geniş anlamda görsel olan görülebilen her şeydir. Dar anlamda ise güzel sanatlar, resimler ya da imgelerdir. Kültürel olan ise, seçkin kültürden folk kültürüne, çok boyutlu kültürden tek boyutlu kültüre uzanan geniş bir yelpazede tanımlanmaktadır. Görsel olanın en geniş tanımı görülebilen her şeydir; ancak, görülebilen her şey kavramı içine doğa ve doğa olayları ile hayvanları da aldığı için belli bir sınırlama getirmek gerekmektedir. Kültürel ürünler doğanın değiştirilmesiyle başlamaktadır. Bir manzara, hayvan ya da bitkiyi; manzara, hayvan olarak görmek, onu bir şekilde anlamlı kılmadan mümkün değildir. Görsel kültürün bir şekilde anlamlı olması için, belli kodlarla kültürel olarak anlamlandırılmış olması gerekmektedir (Sanal 1, 2017).

Kırmızı Başlıklı Kız İllüstrayonunun Kültürel Aktarımdaki Yeri ve Tasarımcılar

Çocukluk döneminde hayatın bir parçası haline gelen bu masal, nesilden nesile aktarılarak yolculuğuna devam etmektedir (Danacı, 2010: 21). 1967 yılında Charles Perrault tarafından yazılı hale getirilen "Kırmızı Başlıklı Kız" masalı, Arthur Rackham tarafından illüstre edilmiş hali ilk örneklerden birini oluşturur.

Arthur Rackham

Arthur Rackham, üretken bir İngiliz illüstratör olarak 19. yüzyıl sonunda kariyerine başlamıştır. 12 çocuktan birisi olan Rackham 18 yaşında Westminster Yangın bürosunda memur olarak çalışamaya başlamış ve Lambeth Sanat okuluna 7 yıl devam etmiştir. İlk olarak Grimm Masalları illüstrasyonları ile tanınmaya başlayan tasarımcının ilk kitabı 1893'de yayınlanmıştır (Sanal 2, 2017). 1909 yılında genişletilmiş hali 40 renkli illüstrasyon ile yeniden yayınlanmıştır. İlk hali için küçük kız ve kurt üzerinde duran tasarımcı kalem ve mürekkep kullanmış ancak daha sonraki versiyonlarda ormana da oldukça vurgu yapmıştır (Sanal 3, 2017). Yapılan ilk illüstrasyonlardan olan bu çalışma, dönemin yapısına uygun olarak detay ve basit çizgiler bir arada kullanılmış, sadece Kırmızı Başlıklı Kız değil illüstrasyonun geneline vurgu yapılarak illüstre esilmiştir. Rackham'nın illüstrasyonları karmaşık ve karanlık detaylar görülmektedir. Aynı şekilde yapmış olduğu karakterlerde karmaşık ve karanlık olabilmektedir.

Resim 1. Arthur Rackman, Little Red Riding Hood, 1909

Walter Crane

Walter Crane, İngiliz asıllı sanatçı ve kitap illüstratörüdür. Kendi kuşağının en etkili ve en üretken, çocuk kitabı yaratıcısı olarak kabul edilmektedir. Crane'in tekerlemeler ve çocuk hikâyeleri üzerine çalışmaları gelecek yıllarıda etkileyen birçok renk ve detay anlayış barındırmaktadır. Çalışmaları ayrıca Arts and Crafts Hareketi'ninde bir parçası olmuştur. Ünlü portre ve minyatür sanatçısı Thomas Crane'in ikinci çocuğu olan Crane'in abisi Thomas da illüstratör ve kız kardeşi Lucy ise bir yazardır (Sanal 4, 2017).

Crane, "The Claims of Decorative Arts" (Dekoratif Sanat İddiaları) adlı kitabında dekoratif sanatın resim ve heykelden daha az form barındırmadığını iddia etmiş ve yüksek sanatın da sürekli ve gündelik bir ahenk, harmony ve güzellik barındırmadığını belirtmektedir diyebiliriz. Dekoratif sanatı çiçeklerin yeşerdiği bir toprak olarak tanımlamakta ve güzellik pahasına maddi kazanç için tasarımcıların kendini kapitalizme adamalarından yakınmaktadır. Kendisi hayatını tekerleme, masallar ve fabl türü çocuk kitapları çizimleri yaparak geçirmekte olsa da İngiltere'de çok ses getiren politik çalışmaları da mevcuttur (Sanal 5, 2017). Crane illüstrasyonları etkileyici, canlı ayrıntılar barındıran ve kimi zaman gerçeküstü algılanabilecek niteliktedir. Ortaçağ ahşap oyma baskılarını andıran açık ve belirgin bir sitili vardır. Crane, illüstrasyonlarında yaşadığı dönemin kültürünü birebir

yansıtmaktadır. Özellikle illüstrasyonlarında kullanmış olduğu kıyafetler ile bunu birebir vurgulamaktadır.

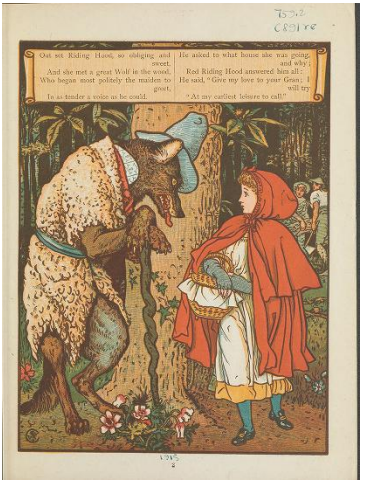

Resim 2. Walter Crena, Little Red Riding Hood, 1975

David Roberts

David Roberts, 1970 Liverpool'da doğmuştur. Kendisi ile ilgili bir çocuk kadar her şeyden endişe duyan yapısı üzerinde durmaktadır. 16 yaşında sanat eğitimine başlayan tasarımcı, uzunca bir sürede moda tasarımı ile ilgilenmiş ve çocuk kitabı illüstratörleri Gillian Tyler ve Dominic Mansell ile aynı evde yaşamış olan tasarımcı bundan oldukça etkilenmiş ve çocuk kitapları üzerinde çalışmaya başlamıştır. Beyaz ve siyah tonları etkili kullanmayı sevmektedir. Kız kardeşi Lynn ile birlikte Popüler hikâyelerin yapısı üzerinde oynamayı seven tasarımcı Kırmızı Başlıklı Kız hikâyesinde de karakterini değiştirmiş, aynı şekilde Rapunzel'in yaşadığı yeri Cinderalla üzerinde de çalışmıştır (Sanal 6, 2017).

Roberts'in Kırmızı Başlıklı Kız yorumu hikâyenin genel çerçevesine ve döneme özgü bir sanat eserine dayanırken, bize modern toplumun bir görünümünü de vermektedir. Bir nevi yeni eski karışımını vurgulamaktadır. Tasarımcıların illüstrasyonları inceleyecek olursak, okuyucuya her bir karakterin durumunu ve olayın yaşandığı dönemi yansıtmaktadır (Sanal 7, 2018). Karanlık unsurlar kullanmayı seven sanatçı devrim öncesi Fransa'yı anlatan, bize tanıdık gelen bu hikâyeye taze bir his vermektedir. Muhteşem tasvir stili ile bunu bütün illüstrasyonlarında yansıtmaktadır (Sanal 8, 2018). Roberts illüstrasyonlarında 18.

Yüzyıl modalarını yansıtan peruklar, elbiseler ve ceketlerle ilham dağıtmaktadır demek yanlış olmaz. Ayrıca ağaçlara yüzler ekleyerek korku uyandırmayı da başarmıştır.

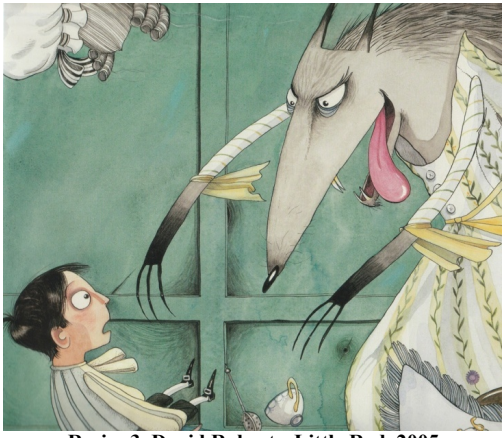

Resim 3. David Roberts, Little Red, 2005

Daniel Egnéus

1972 İsveç doğumlu tasarımcı, Prag, Londra, Berlin, Roma ve Yunanistan gibi birçok şehirde çalışmıştır. Üretken bir tasarımcı olan Egneus Haagen-Dasz (Dünya Kampanyası 2008), Pepsi Cola Espagna (sınırlı sayıda üretilmiş şişe ve kutu 2008), Marie Claire, Time Magazine, Penguin Books, Philip Morris, Die Welt, Suddeutsche Zeitung, Random House, gibi firmalar yanısıra Yunanistan Ulusal Tiyatrosu ve katılmış olduğu birçok TV şovu ve festival için de çalışmalarda bulunmuştur. Hayali, olabildiğince canlı illüstrasyonları ile ön plana çıkmak olan tasarımcı olan Egnéus, illüstrasyonlarında iç dünyasını yansıtmaktadır. Çalışmaları renklerin, hayal gücünün, dolu olan dünyanın bir ifadesidir. The Voyage of Argo for Folio Society (Londra 2014), The Little Red Riding Hood (New York 2011) ve The Hot Dog-Cook Book (Fransa en iyi illüstre edilmiş yemek kitabı ödülü 2008) gibi birçok kitabın illüstrasyonlarını yapmış olan tasarımcı aynı zamanda Aleksandr Puşkin'in de şiirleri üzerine çalışmalar yapmaktadır (Sanal 9, 2017).

Egnéus, Kırmızı Başlıklı Kız İllüstrasyonlarını tamamen farklı bir açıdan yansıtmaktadır. Yapmış olduğu illüstrasyonlarla moda tasarımına yönelmektedir. Kırmızı Başlıklı Kız hikâyesinin güzelliği ve zarafeti, Egnéus'ın yumuşak, hafif fırça vuruşları tarafından hayata geçirilmektedir. Dönemin moda anlayışına uygun

olarak tasarlanmış olan Kırmızı Başlıklı Kız sade ve dikkat çekici yanı ile görsel şölen sunmaktadır.

Resim 4. Daniel Egnéus, Little Red Riding Hood, 2010

Henry Nahurski

Henry Nahurski, Minnesota Üniversitesi Grafik Bölümünden mezun olmuştur. 2012 yılında ise Japonya'da Uluslararası Honeywell şirketinde tasarımcı olarak çalışmıştır, şu an Health Partners'da deneyimli grafik tasarımcı olarak çalışmaktadır (Sanal 10, 2017). Kırmızı Başlıklı Kız hikâyesi Nahurski tarafından oldukça karanlık ve buruk bir şekilde ele alınmıştır. Mürekkepli çizimler, taranmış ve boyanmış, dokulu kâğıtlarla Photoshop'ta birleştirilmiştir. Kullanılan tipografide aynı şekilde mürekkep ile hazırlanmış, taranmış ve Photoshop'ta dokular ile oluşturulmuştur (Sanal 11, 2017).

Nahurski, Kırmızı Başlıklı Kız illüstrasyonlarını tamamen yetişkinlere yönelik çalışmıştır denilebilir. İllüstrasyonların da arka plan detaylarından tamamen uzak daha çok karakterleri ve anı vurgulamaktadır. Karanlık ve çarpıcı çizgileriyle ise masalın korkunç yönünü ortaya çıkartmaktadır.

Resim 5. Henry Nahurski, Little Red Riding Hood, 2012

Clémentine Sourdais

Yayıncılık sektöründe 11 yıldır çalışan tasarımcı çocuklar ve gençler için çizimleri ile ön plana çıkmaktadır. Hachette Jeunesse, Milan Presse, Bayard Presse gibi birçok yayınevi ile çalışmış olan tasarımcının ismi bile bir çocuk kitabı olan Clementine'den gelmektedir (Sanal 12, 2017). 1980 Avignon/Fransa doğumlu tasarımcı; sanat eğitimini, Marsilya Güzel Sanatlar Akademisinden almış ve Emile Cohl ile çalışmalarda bulunmuştur. İllüstrasyon alanında yoğunlaşan tasarımcı mixed medya çalışmakta ve kesilmiş kâğıtlardan gölgelere boyadan fotoğrafa birçok alanda çalışmalar yapmaktadır. Tasarımcının en dikkat çeken kitapları arasında Kırmızı Başlıklı Kız (2012), Koyu Mavi Sakal (2015) ve Çizmeli Kedi gibi birçok kitabı tasarlamıştır (Sanal 13, 2017). Sanatçının çalışmasi, dikkat çekme ve farklılık yaratmak üzere kurgulanmış ve illüstre edilmiş bir çalışmadır. Günümüzde dikkat çekmenin önemini gözler önüne seren bu illüstrasyon tasarımı tamamen çocuklara yönelik başarılı bir çalışmadır. Akordeon şeklinde açılması ve el feneri tutularak yere düşen yansıması ile okunan Kırmızı Başlıklı Kız masalı günümüz farkındalığını öne çıkartmak adına güzel bir örnektir.

Resim 6. Clémentine Sourdais, Le Petit Chaperon Rouge, 2012

Ayşe İnan Alican

Ayşe İnan Alican, 1972 yılında Ankara'da doğmuştur. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Ana Sanat Dalı'ndan 1994 yılında mezun olmuştur. Ankara'da birçok gazete, dergi ve yayınevinde karikatür, illüstrasyon ve grafik tasarım çalışmalarında bulunmuştur. Yurtiçi ve yurtdışında karma sergilere katılmıştır. Elma Kelebeği adlı kitabı, Hacettepe Üniversitesi'nde "Başarı" ödülü almış ve T.C. Kültür Bakanlığı tarafından 2007'de yurtdışı baskısı yapılmıştır. Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan kitabı "2009 Yılın En İyi Resimli Öykü Kitabı" ödülünü almış ve İspanya'da da basılmıştır. Bilgi Avcıları Gizli Görevde/Beyoğlu Macerası kitabındaki illüstrasyonlarıyla "2011 Onur Listesi" ne yazılmıştır. Halen bağımsız olarak yaptığı çocuk kitabı illüstrasyonları dışında, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu süreli yayınları için çalışmalar yapmaktadır (Şahinkanat, 2017: 1). Ayşe İnan Alican'nın illüstrasyonlarında ayrı bir macera, hepsi birer tablo gibi, mükellef kahvaltı sofralarından (Görsel 7) yuva sıcaklığını taşıyan oturma odasına, odanın duvarlarındaki tablolardan anne kurdun sehpanın üzerine koyduğu kitaplarına, ormanın bin türlü rengine canlısına kadar her türlü ayrıntının incelikle yer aldığı sayfalar her yaştan çocuğa, yetişkine hitap ediyor (Sanal 14, 2018). Ayrıca arka mekânda görünen Kırmızı Başlıklı Kız illüstrasyonları muhteşem ve ilgiyi hep sıcak tutmaktadır. Tasarımcının kompozisyonuyla, renk ve ışık dengesiyle, dolu-boş etkisiyle vs. çocukların ve yetişkinlerin estetik algısına büyük katkı sağlayacak illüstrasyonları bulunmaktadır (Sanat 15, 2018). Alican illüstrasyonlarının her noktasında komposizyon çeşitliliği ile dikkat çekmektedir. Ayrıntılı çizimleriyle Kırmızı Başlıklı Kız masalını, başka bir biçimde anlatarak

tamamlamaktadır. Baktıkça yeni bir ayrıntı ortaya çıkmaktadır. Bu da masal üzerindeki ilgiyi artırmaktadır.

Resim 7. Ayşe İnan Alican, Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan, 2014

Bethan Woollvin

Bethan Woollvin, Brighton'da yaşamaktadır. Anglia Ruskin Üniversitesi'nden 2015 yılında İllüstrasyon alanından birincilik ile mezun olmuştur. Kırmızı Başlıklı Kız kitabına getirdiği şık ve cesur yorumu ile 2014 yılında Macmillan Ödülü'nü kazanmış, çalışmaları gören herkesi kendinden emin tutumu ile etkilemiş bir illüstratördür. On çocuklu bir ailede büyüdüğü için tasarımları her yaş grubuna hitap edecek nitelikte ve doğal bir çekicilik barındırmaktadır (Sanal 16, 2017). Kendisi ile yapılan bir röportajda belirttiği üzere Kırmızı Başlıklı Kız illüstrasyonu yapma sebebi, kendi çocukluk tepkisinden esinlenerek ortaya çıkmıştır, çünkü 'herhangi küçük bir kızın kurt tarafından alıkonulabileceğine inanmamış, sıfırdan kendi hikâyesini yazmak yerine var olan masallar üzerine giden tasarımcı sevdiği hikâye ve masallardan hangisinin daha iyi ve en çok değişime ihtiyacı olduğunu düşünmüş ve küçüklüğünden beri anlam veremediği Kırmızı Başlıklı Kız masalı üzerine çalışmaya karar vermiş ve sonunu değiştirerek ele almıştır. Kitap formatı, hikâye, metin ve görsel uyumu üzerine dersler almış olmasına rağmen, her çocuk kitabının kendine has olduğunu belirten tasarımcı illüstrasyonun bu anlamda önemini belirtmiştir (Sanal 17, 2017).

Woollvin illüstrasyonlarında modern zamanın bire bir detaylandırılarak yapılan illüstrasyonlarına karşı, tek boyutlu (Görsel 8), sade ve çarpıcı illüstrasyonları ile dikkatleri üstüne toplamayı başarmaktadır.

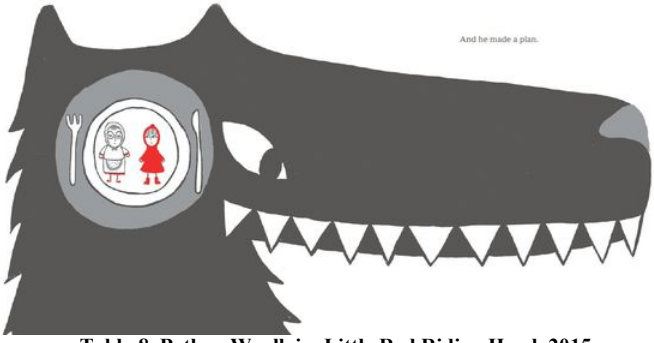

Tablo 8. Bethan Woollvin, Little Red Riding Hood, 2015

Sonuç

Kültür, sanat ve tasarımdan ayrı düşünülemez hep etkileşim içinde olmuştur. Sanat ve tasarım kültürün aktarımında oldukça önemli bir yere sahiptir. Hiçbir sanatçı, içinde olduğu kültürden ayrı düşünülemez. Masalların her kültürde yer bulması, toplumun her kesimine hitap etmesi, çocuk yaşlarda başlayarak hayatımızın içinde yer alması temel neden olmaktadır. Masal, birçok kültüre taşınmış, çeşitli zaman dilimlerinde durmaksızın ilerlemiştir. Araştırma kapsamında incelenen, geçmişten günümüze uzanan farklı bakış açısına sahip sanatçıların Arthur Rackham, Walter Crane, David Roberts, Daniel Egnéus, Henry Nahurski, Clémentine Sourdais, Ayşe İnan Alican, Bethan Woollvin çalışmaları illüstrasyon sanatının gelişen teknoloji ile birlikte gelişmeye devam ettiğinin ve oldukça farklı şekillerde çalışılabilineceğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Charles Perrault'un Kırmızı Başlıklı Kız masalını konu alan İsveç doğumlu Daniel Egnéus, masalı yorumlarken, karakterlerinde dönemin moda anlayışına uygun kıyafetler kullanıp masalı moda tasarımına yönelik illüstre etmiştir. Böylece kendi moda anlayışını masalla beraber kitabın illüstrasyonlarına yansıttığı gözlemlenmektedir. Böylece hem kendi kültüründe kabul görmesini ve bilinirliliğini artırmaya çalışmış hem de kendi moda anlayışını masalla beraber illüstrasyonlarında gözler önüne sermiştir denilebilir. Bu duruma göre araştırma kapsamında tasarımcıların, masalları kimi zaman günümüzün değişen şartlarına göre kimi zaman kullandıkları farklı tekniklere göre uyarladıkları da gözlemlenmiştir. Çocukluğumuzdan bu yana hayatımızın önemli bir parçası haline gelmiş olan masalların, birbiri ile alakası olmayan farklı yaşam, farklı ekonomik ve kültürel düzeydeki çocukları ve insanları bir araya getiren ortak bir nokta olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, "Kırmızı Başlıklı Kız" masalı illüstrasyonları incelendiğinde açık bir şekilde görülmektedir ki, illüstrasyonlarda kısmi ya da toplu değişiklikler yaşanmıştır. Yapılan bu değişiklikler, farklı ve daha geniş bir hedef kitleye yönelmesinden kaynaklanmaktadır. "Kırmızı Başlıklı Kız" masalı illüstre edilirken, amaç hedeflenen kitlenin ilgisini çekmek ve üretim sürekliliğini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda yapılan illüstrasyonlar, çocuklardan ziyade yetişkinlere yönelikte olabilmektedir. Bu doğrultuda "Kırmızı Başlıklı Kız" masalı ve illüstrasyonları bir kültür ürünü olarak sayılmaktadır. Kültür ürünü olarak masalın kültürel sermaye dönüşümü, değerinin artması ve yeniden üretim zincirine dâhil olmasıyla açıklanabilir.

KAYNAKLAR

Becer, Emre. (1997). *İletişim ve Grafik Tasarım*. (7. Baskı). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Çınar, Z. (2010). *Çokkültürlülük Ve Kültürlerarasıcılığın Tarih Eğitimine Yansımaları.* Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

Danacı, F. (2010). *Kültürlerarası Etkileşimdeki Rolü Açısından Kırmızı Kız Masallarının Çevirileri*. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Dağ, Elif. (2015). *İllüstrasyonun İkinci Altın Çağı. (1. Baskı)*. İstanbul: Grafik Tasarım Yayıncılık.

Saçan, K. (1998). *Başlangıcından Günümüze Türk İllüstrasyon Sanatı*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şahin, D. (2014). *Seçilmiş Grimm Masallarında Kadın Figürü*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Şahinkaya, Sara. (2017). *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan*. (7. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

Topbasan, V. (2013). *Dijital İllüstrasyon Ve Bilgisayar Oyunlarında Karakter Tasarım*. Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Turan, S. (2011). *Masalların Çocuk Hakları Bağlamında Çözümlenmesi ("Her Güne Bir Masal" Adlı Kitap Üzerine Bir İnceleme).* Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ulukan, A. (2012). *Dede Korkut Hikâyeleri ve Grimm Masallarında Kültür ve İnançlara Yerleşmiş Renk ve Sayı İmgelemi.* Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Wigan, Mark. (2012). *The Visual Dictionary of Illustration*. (1. Baskı). İstanbul: Literatür Kitapevi Basın Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Yılmaz, B. (2013). *Masalların Dönüşü, Masalların Dönüşümü: Çağdaş Türk Edebiyatında Grimm Masallarının Metinlerarası Kullanımları (Murathan Mungan Örneği).* Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Yücesoy, H. (2013). *Başlangıçtan Günümüze Karagöz Hacivat Figürlerinin İllüstrasyon Sanatındaki Yeri.* Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

SANAL KAYNAKLAR

Sanal 1, 2017:

https://www.researchgate.net/profile/Alev_Parsa/publication/308785296_Imgenin_Gucu_ve_

Gorsel_Kulturun_Yukselisi/links/57f0ece208ae8da3ce4e7894/Imgenin-Guecue-ve-Goersel-Kueltueruen-Yuekselisi.pdf
(Erişim Tarihi: 06 Ekim 2017, Saat 18:22).

Sanal 2, 2017: http://www.artpassions.net/rackham/rackham.html
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:55).

Sanal 3, 2017: https://collections.artsmia.org/art/9098/little-red-riding-hood-arthur-rackham
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:55).

Sanal 4, 2017: https://en.wikipedia.org/wiki/Walter_Crane
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:38).

Sanal 5, 2017: http://www.waltercrane.com/
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:38).

Sanal 6, 2017: http://www.walker.co.uk/contributors/David-Roberts-5053.aspx
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:53).

Sanal 7, 2018: https://gatheringbooks.org/2011/09/02/little-red-a-fizzy-good-yarn-by-lynn-roberts-illustrated-by-david-roberts/
(Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018, Saat 00:40).

Sanal 8, 2018: http://awfullybigreviews.blogspot.com.tr/2013/03/little-red-by-lynn-and-david-roberts.html
(Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018, Saat 01:06).

Sanal 9, 2017: http://danielegneus.com/about-daniel/
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:41).

Sanal 10, 2017: http://henrynahurski.com/wp-content/uploads/2016/08/HenryNahurski-Resume.pdf
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:44).

Sanal 11, 2017: http://henrynahurski.com/2010/12/sketchbook/little-red-riding-hood-illustrations
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:42).

Sanal 12, 2017: http://clementinesourdais.squarespace.com/about/
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:45).

Sanal 13, 2017: http://imagiervagabond.fr/illustrateurs/clementine-sourdais
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:46).

Sanal 14, 2018: http://www.egitimpedia.com/haftanin-cocuk-kitabi-kim-korkar-kirmizi-baslikli-kizdan/
(Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018, Saat 00:42).

Sanal 15, 2018: http://www.birdolapkitap.com/2011/01/05/kim-korkar-kirmizi-baslikli-kiz%E2%80%99dan/
(Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2018, Saat 00:41).

Sanal 16, 2017: https://www.panmacmillan.com/authors/bethan-woollvin
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:49).

Sanal 17, 2017: https://justimaginestorycentre.co.uk/blogs/interviews/112835205-bethan-woollvin-interviewed-by-madelyn-travis
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 23:50).

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Arthur Rackman, Little Red Riding Hood, 1909
http://www.surlalunefairytales.com/illustrations/ridinghood/rackhamred1.html
(Erişim Tarihi: 15 Ekim 2017, Saat 01:19).

Tablo 2. Walter Crena, Little Red Riding Hood,1875
https://archive.org/details/LittleRedRiding00Cran
(Erişim Tarihi: 29 Eylül 2017, Saat 15:01).

Tablo 3. David Roberts, Little Red, 2005
https://bokmal.com.ua/books/teaser-little-red-lynn-david-roberts/
(Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017, Saat 16:52).

Tablo 4. Daniel Egnéus, Little Red Riding Hood,2010
http://danielegneus.com/#2367
(Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017, Saat 15:38).

Tablo 5. Henry Nahurski, Little Red Riding Hood,2012
http://henrynahurski.com/2010/12/sketchbook/little-red-riding-hood-illustrations
(Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017, Saat 15:57).

Tablo 6. Clémentine Sourdais, Le Petit Chaperon Rouge, 2012
http://clementinesourdais.squarespace.com/#/new-gallery-1/
(Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017, Saat 16:21).

Tablo 7. Ayşe İnan Alican, Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kızdan, 2014
http://www.cizeriz.biz/portfoyo.php?cat=5&page=6
(Erişim Tarihi: 9 Mayıs 2018, Saat 13:38).

Tablo 8. Bethan Woollvin, Le Petit Chaperon Rouge, 2015
http://www.bethanwoollvin.com/little-red
(Erişim Tarihi: 21 Eylül 2017, Saat 16:30).